

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ג תמוז, ה'תשל"ה

חלק ג – יוצא לאור לש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה), ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה) הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות י"ג תמוז ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ קרח, חלק שני לש"פ חוקת, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג תמוז, חג הגאולה, ה'תשפ"ב,
מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

Published and Copyright 2022 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

כג. ע"פ האמור לעיל בארוכה (מיוסד על מכתב בעל השמחה והגאולה, שכתב ופירסם בקשר עם החגיגה הראשונה של יום הגאולה שלו) אודות הגדלות והחשיבות והנחיצות של הרבצת התורה — צריך להבין:

ישנו כלל בתורה גופא, שכדי שלימוד התורה יהי בשלימות הדרושה, הרי זה צריך להיות מתוך מנוחה — כמסופר בגמרא במסכת מגילה¹¹⁸, שחכמי ישראל לא השיבו על שאלה שנשאלו, באמרו: "מיום שחרב ביהמ"ק וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו וכו'" (שאינם במעמד ומצב "דיתבי בדוכתייהו כחמרא דיתבי על דורדיי" — על שמריו), ולכן אי אפשר לדרוש מהם שישבו על השאלה, כיון ש"שמעתא בעא צילותא" (דעת צלולה ומיושבת)¹¹⁹ וכו' וכו'.

הן אמת שלימוד התורה צריך להיות בכל מעמד ומצב שבו נמצאים, ובלשון של פס"ד — כמ"ש הרמב"ם¹²⁰ (והעתיקו הב"י בשו"ע¹²¹, ורבינו הזקן בהלכות ת"ת שלו¹²²) ש"כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה. . בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהי' זקן גדול שתשש כחו כו'"; אבל אעפ"כ, אין זה מגיע למעלת לימוד התורה מתוך מנוחה, לא בגלות.

ועד שמצינו בגמרא במסכת עירובין¹²³, שכמה מהאמוראים אמרו, שכאשר היתה להם איזו טירדא, הרי זה בלבל אותם מצילותא דדעתא, שתהי' להם בהירות לחשוב ולהתבונן ולהחליט בעניני התורה.

ועפ"ז נשאלת השאלה בנוגע לכל משך הזמן שעבר ממ"ת, שאז ניתנה מצות תלמוד תורה (עם כל החוזק ותוקף והנחיצות שבזה, כנ"ל מדברי הרמב"ם) — למה עשה ה' ככה, שברוב הזמנים והשנים של לימוד התורה היו בני" בגלות?!

ובפשטות — שכאשר מחשבים את הזמנים שבהם היו בני" במנוחה, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"¹²⁴, לגבי הזמנים ד"ויסעו ויחנו" וכו', הנה חלק הזמן שהיו באופן של היפך המנוחה גדול יותר שלא בערך לגבי חלק הזמן שהיו באופן של מנוחה.

כד. ועד"ז גם בקשר עם יום הגאולה:

(122) א"ח רסקי"ה.

(123) סה, א.

(124) מלכים"א ה. מיכה ד, ד.

(118) יב, ב.

(119) שם כח, ב (ובפרש"י).

(120) הל' ת"ת פ"א ה"ח.

(121) יו"ד רסרמ"ו.

ובהקדים המדובר כמ"פ¹²⁵ בנוגע לתורה, שהענינים כפי שהם בכללות התורה, משתקפים גם בפרטיות התורה.

וזוהו אחד מהפירושים הפנימיים בכך ש"התורה כללות ופרטות נאמרה"¹²⁶ (דלכאורה מאי קמ"ל) — שכפי שהענין הוא בכללות ה"ה משתקף אח"כ בפרטים, וכפי שבא בפרטים הרי זה קשור עם הכלל.

וכפי שרואים בגלוי שזו היתה שיטת הלימוד של הגאון הרגצ'ובי¹²⁷, שמוצא בכל פרט בהלכה — ענין כללי, שממנו לומד בנוגע לכמה מקצועות בתורה שלכאורה אין להם שייכות לפרט שממנו למד כלל זה. וכשם שהדברים אמורים בנוגע לתורה — נעשה כן בדרך במילא גם אצל "עם התורה", שהם בני",

— שזוהו אחד הפירושים במ"ש¹²⁸ "זאת התורה אדם", שהתורה, שענינה ביאור וסיפור ותיאור רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, היא בדוגמת אדם, ש"אתם קרויין אדם"¹²⁹, שיש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידים, להיותם כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה שבתורה¹³⁰ (כמבואר בתניא¹³¹ השייכות שביניהם) —

שכשם שעל כללות בני" נאמר במ"ת "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹³², כן הוא גם בנוגע לכל אחד מישראל בפ"ע, שהגוף שלו הוא גוף קדוש (כמבואר בפוסקים בנוגע להלכה¹³³), וכל אחד מהם נקרא "בן מלך" — "בני מלכים"¹³⁴, או "מלך" — "מלכים" (כלשון התקו"ז¹³⁵), ובמיוחד בשייכות ללימוד התורה, שעז"ני⁹¹ "בי מלכים ימלוכו" (כדאיתא בגמרא במסכת גיטין¹³⁶), היינו, שע"י ההתקשרות עם התורה נעשה יהודי — מלך.

ובכן: גם בנוגע לבעל הגאולה — היו אצלו כו"כ שנים לפני שהי' במאסר ולאח"ז בגלות, וכו"כ שנים לאח"ז, שבערך ימי הגלות היו שני מנוחה; אבל המכתב הנלהב ("פיערדיקן בריוו") בנוגע להתעוררות על הענין של הרבצת התורה — קישר בעל הגאולה דוקא עם הנצחון שבא לאחר הישיבה במאסר וגלות כו'.

(131) רפכ"ג.	(125) ראה גם
(132) יתרו יט, ו.	(126) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.
(133) ראה שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ב	(127) ראה גם תו"מ חס"ו ריש ע' 286.
סוס"ד. וש"נ.	וש"נ.
(134) שבת סז, א. וש"נ.	(128) חוקת יט, יד. וראה גם לקו"ש חכ"ג
(135) בהקדמה (א, ריש ע"ב).	ע' 141. וש"נ.
(136) שבערה 91.	(129) יבמות סא, רע"א. וש"נ.
	(130) ראה זח"א קע, ב.

כה. וכאן רואים שכל ענין בתורה הוא באופן של סיבה ומסובב, ולמעלה מעלה, עד לנותן התורה:

כאשר הקב"ה נתן את התורה, לא הי' זה באופן שנשאר כביכול במקומו, ולשם קרא את משה רבינו או את בני"י ואמר להם את התורה שם, אלא לפני שאמר "אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"¹³⁷, הלך ממקומו — "וירד הוי' על הר סיני"¹³⁸, ורק לאחר"ז — "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"¹³⁹ (שכולל כל התורה כולה, כדאיתא במדרש ובירושלמי ובכ"מ¹⁴⁰).

וענין זה אינו ירידה סתם, אלא בדוגמת גלות:

ענין הירידה יכול להיות באופן שיורד ועובר ממעמד ומצב אחד למשנהו, כך, שאע"פ שלא זו בלבד שאין זו עלי', וגם לא עמידה במקומו, כי אם ירידה, מ"מ, הרי זה עדיין מעמד ומצב שבערכו, ובמילא אין זו ירידה אמיתית, כיון שיש לזה שייכות וערך למעמדו ומצבו הקודם, והיינו, שלא הסתלק לגמרי ממעמדו ומצבו העליון, אלא יש לו עדיין שייכות וערך אליו.

אבל יש ירידה שנקראת בשם גלות — שענין הגלות הוא היפך מצבו הקודם שהי' בחירות, כך, שלא זו בלבד שאין זה ענין שבערך, אלא אדרבה, זהו ענין הפכי, ולכן הרי זו ירידה אמיתית, כיון שאין לזה ערך ויחס כלל, ובלשון החסידות — שינוי ממהות למהות.

ובאופן כזה הוא הענין ד"וירד ה' על הר סיני":

איתא במדרש¹⁴¹ "כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם"¹⁴², כשבקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל, שנאמר וירד ה' על הר סיני".

כלומר: עד מ"ת הי' העולם — כפי שנברא ע"י הקב"ה — באופן שחלק אחד הוא "עליונים" וחלק שני הוא "תחתונים", ויש "גזירה" שתחתונים לא יעלו למעלה ועליונים לא ירדו למטה.

והנה, ב"עליונים" גופא — "השמים שמים לה'" — יש גם כמה דרגות, ובלשון חז"ל שיש שבעה רקיעים¹⁴³, עד לרקיע הכי עליון.

141) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.

ועוד.

142) תהלים קטו, טז.

143) ר"ה לב, א. חגיגה יב, ב. ועוד.

137) שם כ, ב.

138) שם יט, כ.

139) שם כ, א.

140) ראה תו"ש יתרו (כרך טז) במילואים

אות א (ע' רג ואילך). וש"נ.

וכאשר נעשית ירידה מרקיע לרקיע — כדאיתא במדרש¹⁴⁴ על הפסוק¹⁴⁵ "באתי לגני" (שנתבאר במאמרי ההילולא של בעל הגאולה¹⁴⁶) אודות הירידה מרקיע השביעי לרקיע הששי ורקיע חמישי וכו' — אין זו ירידה אמיתית, כיון שזה עדיין בגדר ובסוג של "עליונים", ולכן ענין זה הי' יכול להיות לפני מ"ת; אבל שתהי' הירידה למטה — הנה עד מ"ת קבע הקב"ה שזהו דבר שאינו יכול להיות בשום אופן.

אמנם, כשבא מ"ת, הנה פעולת התורה היא — שהקב"ה אומר שהוא מבטל את הגזירה, ובאופן ש"אני המתחיל", היינו, שהתחלת ביטול הגזירה היא עי"ז שהקב"ה שהוא ה"עליון" שאין למעלה הימנו, יורד למטה, היינו, לא רק ירידה מרקיע לרקיע, אלא ירידה לארץ דוקא, ולא רק ירידה לארץ שהיא בערך רקיע התחתון, אלא באופן ש"עליונים ירדו לתחתונים", ועד לעוה"ז הגשמי, ש"הוא התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו" (שזהו שזהו התואר שאומר רבינו הזקן¹⁴⁷ על עוה"ז הגשמי), שבו ניתנה התורה.

וכמו"כ נעשה שינוי מקום אצל משה, בתור בא-כח של כלל ישראל — כהמשך דברי המדרש¹⁴¹ ש"תחתונים יעלו למעלה, שנאמר¹⁴⁸ ואל משה אמר עלה אל ה'", היינו, שגם אצל ה"תחתונים" נעשה שינוי, שנתעלו לדרגא שלא בערך כלל — עלי ל"עליונים".

כו. וזוהי גם ההתחלה ("אני המתחיל") באופן נתינת התורה (ש"הנותן בעין יפה נותן"¹⁴⁹) — שהתורה עצמה יורדת למקום שאין תחתון למטה ממנו:

איתא בגמרא¹⁵⁰: "למה נמשלו דברי תורה למים ("אין מים אלא תורה"⁸⁴) .. מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה".

ובכך מראה התורה את הדרך כיצד לוקחים תורה וכיצד צריך ללמוד תורה (הן בעצמו והן עם יהודי נוסף) — בדוגמת המים ש"מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך":

בשעה שהמים יורדים למקום נמוך — הרי הם מסתלקים מהמקום הגבוה, וענינו כנמשל, שהתורה "לא תמצא בגסי הרוח"¹⁵¹, כשם שהמים לא נמצאים במקום גבוה.

144 ראה שהש"ר רפ"ה. וש"נ.

145 שה"ש ה, ב.

146 סה"מ תש"י ע' 111 ואילך.

147 תניא רפל"ו.

148 משפטים כד, א.

149 ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

150 תענית ז, סע"א. וראה תניא פ"ד.

151 עירובין נה, רע"א.

ובנוגע להירידה למקום נמוך — אין זה באופן שיש עוד מקום נמוך יותר מזה; לא זה טבע המים; אם יש מקום נמוך יותר — אין המים נעצרים במקום נמוך שבינתיים, אלא הם יורדים למקום נמוך שאין נמוך למטה הימנו.

וכן הוא בנוגע לתורה — שדוקא כאשר לוקחים אותה למקום נמוך שאין נמוך למטה הימנו, אזי בטוחים שתהי' אצלם התורה אפילו לאחר שישגועו אח"כ למקום גבוה.

כז. וכמדובר פעם בארוכה¹⁵² אודות דברי המשנה¹⁵³ "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו וכו'":

לכאורה אינו מובן: מדוע נתפרש במשנה רק הקצה התחתון והקצה העליון; המשנה היתה צריכה לומר גם שכרו של הלומד תורה לא מתוך עוני ולא מתוך עושר?

אך הענין הוא — שבכך מדגישה המשנה שאמיתית לימוד התורה הוא כאשר הלימוד הוא מתוך עוני, היינו, שמחזיק את עצמו ל"עני" שאין לו מאומה, אין לו סברא משלו, אין לו ישות ואין לו פניות, דוקא אז ביכלתו להיות "הלומד תורה";

משא"כ כשמתחיל ללמוד תורה עם פני', כדי שייקרא רב, או שנגש ללימוד באופן שיש לו כבר מן המוכן סברא והנחה שלו, ורוצה להבטיח שהמסקנא תהי' כפי שהונח בשכלו, שהעולם או היהודי צריך להתנהג באופן כך, ורק רוצה למצוא ראי' לכך בתורה שתסייע לו (אף שהאמת היא ש"לעולם ילמוד אדם תורה אפילו שלא לשמה", אפילו על מנת שלא לעשות, כפי שפוסק רבינו הזקן¹⁵⁴ שלכל לראש מוכרח ללמוד תורה, ולאח"ז הנה סוכ"ס "המאור שבה מחזירו למוטב").

ועל זה היא ההבטחה, שכאשר ילמד תורה מתוך עוני, ללא הנחה משלו, ללא נטיות וללא שוחד כו', אזי סוכ"ס ילמד תורה מתוך עושר, היינו, שלא זו בלבד שיהיו לו ידיעות בתורה, אלא יהי' לו שכל עשיר, עשירות בנפשו השכלית, כיון ש"יהיב חוכמתא לחכימין"¹⁵⁵, שע"י חכמת התורה יהי' סוכ"ס חכם בכל הענינים — כדברי המשנה¹⁵⁶ ש"כל העוסק

(154) ראה הלי' ת"ת פ"ד ה"ג. וש"נ.

(155) דניאל ב, כא.

(156) אבות רפ"ו.

(152) ראה גם תו"מ חמ"ט ס"ע 270.

וש"נ.

(153) אבות פ"ד מ"ט.

כתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ונהנין ממנו עצה ותושי"ה, ככל אריכות הדברים שנימנו שם כו"כ ענינים שקשורים עם הוויות העולם.

כח. וזוהי גם ההסברה בנוגע לעניננו — גודל ההתעוררות בנוגע להרבצת התורה דוקא לאחרי המאסר:

ובהקדים — שהזמן שבעל הגאולה הי' במאסר הי' אצלו מעמד ומצב של גלות באופן של שינוי ממהות למהות כו'.

וכמדובר כמ"פ שענין הגלות אצל יהודי תלוי במעמדו ומצבו, וההוכחה לזה — מהדין שהובא בגמרא במסכתא מכות¹⁵⁷ (כמדובר כמ"פ¹⁵⁸ שכל ענין משתקף בהלכה), ש"תלמיד שגלה מגלין רבו עמו, שנאמר¹⁵⁹ וחי, עביד ל"י מידי דתהוי ל"י חיותא", והיינו, שלהיותו "תלמיד", מתבטא אצלו ענין ה"חיים" בכך שיש לו עמו את רבו שרגיל ללמוד ממנו תורה, ולכן שולחים את ראש-הישיבה (רבו) להיות עמו בגלות. ומזה מובן, שכאשר נוטלים מהתלמיד את הרב שמלמדו תורה, אזי נוטלים ממנו את חיותו!

ומזה מובן גם בנוגע ליהודי שכל חיותו היתה בהרבצת תורה והשתדלות בנוגע להקמת מקוואות וכו', שכאשר מגלים אותו ומעמידים אותו במעמד ומצב שאינו יכול לצוות לבנות מקוה, ואינו יכול להרביץ תורה, הרי זה אצלו מאסר אמיתי וגלות אמיתית!

וכידוע הסיפור¹⁶⁰ אודות בעל הגאולה, שבהיותו בקאָסטראַמאַ, ביום השני או השלישי, הביט על ידו ואמר להעומדים סביבו, שכבר עברו כך וכך ימים שלא עסק בנוגע להקמת מקוה!

והגע עצמך:

בקאָסטראַמאַ עצמה, הנה מיד בבואו לשם (ועוד לפני"ז) התחיל לעסוק בנוגע למקוה, ואעפ"כ, כשעברו ימים אחדים שבהם לא הי' יכול לעסוק בנוגע להקמת מקוואות בעיר אחרת או מושב אחר וכו', הרי זה נחשב אצלו למאסר וגלות אמיתיים, שהיו קשורים אמנם עם מאסר וגלות הגוף, אבל מה שהי' חסר בעיקר — הרי זה שייך ל"מאסר" ו"גלות" הנשמה.

אך הענין הוא — שדוקא בשעה שיהודי עומד במקום נמוך, עד

(159) ואתחנן ד, מב. פ' שופטים יט, ה.

(160) ראה גם תו"מ חע"ז ע' 123. וש"נ.

(157) יו"ד, א.

(158) ראה גם שיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז

תשל"ג בתחלתה (תו"מ חע"ג ס"ע 59). וש"נ.

שנמצא בחושך כפול ומכופל של מאסר וגלות, במעמד ומצב שמלכות אדירה נעמדת בכל תקפה שלא להניח הרבצת התורה כו', אזי נעמדת התורה בכל התוקף כו'.

כט. ובכל ענין צריך להיות ה"בכך" (בלשון החסידות¹⁶¹) — המסקנא בנוגע לפועל:

כאשר יהודי סבור שהוא נמצא במעמד ומצב של טלטול, כיון שגלה ממקומו, ואין לו לא מנוחת הנפש ולא מנוחת הגוף — אם זה מצד "בני", מצד "חיי", מצד "מזוני" (פרנסה), מצד יצר-הרע וכיו"ב, וא"כ יכול לטעון שרוצה תחילה לבוא למעמד ומצב של "דעתא צילותא", ומביא רא"י לכך מדברי הגמרא במסכת מגילה ועירובין ובכו"כ מקומות (כנ"ל סכ"ג) — הנה על זה אומרים לו, שכל ענין נתינת התורה הי' כאשר הקב"ה הלך כביכול מ"עליון" ובא למטה ל"תחתון"!

ועד"ז בנוגע לעם ישראל בכללותו, שמיד לאחרי שניתנה לו התורה, הי' הענין ד"ויסעו ויחנו":

בשעה שניתנה התורה בהר סיני, נאמר מיד לבנ"י שלא ישארו שם, ח"ו, אלא צריך לילך "אל ארץ טובה ורחבה"¹⁶². אבל אעפ"כ, לא הביאו את ה"ארץ טובה ורחבה" אל הר סיני באופן שבנ"י ישארו בהר סיני, במקום שבו קיבלו את התורה, אלא נאמר להם שצ"ל "ויסעו" — "מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד"¹⁶³, עם כל הענינים, אבל הלוך ונסוע — ללכת מהמקום של הר סיני, "שירדה שנהא לאומות העולם עליו"¹⁶⁴, ושם הי' הענין ש"בחר בנו מכל העמים", ומשם — ללכת למדבר, "ארץ צי' ועיף"¹⁶⁵, "במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"¹⁶⁶.

וזהו ענין בתורה — שאינו ענין של סיפור בעלמא, אלא הוראה¹⁶⁷ — שבשעה שנותנים ליהודי תורה [לאחרי הקדמת נעשה לנשמע, ובאופן שתחילה "כפה הקס"ה עליהם את ההר כגיגית"¹⁶⁸, ועד שמקבלה בשמחה], צריך להיות מוכן לכך שלאח"ז מוכרח לבנות "ארץ טובה ורחבה" — בד' אמותיו, עד שהקב"ה יביא אותו ל"ארץ טובה ורחבה" כפשוטה, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית

161) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' יא. וראה גם תו"מ שם ע' 94. וש"נ.

165) תהלים סג, ב.

166) עקב ח, טו.

167) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ

בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

168) שבת פח, א.

162) שמות ג, ח.

163) פרש"י בהעלותך יו"ד, לג.

164) שבת פט, א-ב.

שנה"169, ובינתיים — עליו להיות מוכן לעבור "במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים", ובאופן שלא די בכך שהוא עובר את המדבר ונשאר שלם, אלא צריך ליקח עמו את התורה (ע"י הארון) באופן שע"ז מתבטלים הנחשים והעקרבים ממציאותם¹⁷⁰ נולא רק כפי שנפעל ע"י ענני הכבוד¹⁷¹ שרק גרשו אותם — שהרי תכלית הכוונה היא לא רק לגרש אותם למקום אחר, ושם יזיקו... אלא תכלית הכוונה היא שתתבטל מציאות המזיק], כפי שהי"ב "ויסעו ויחנו" לאחרי מ"ת עד שבאו ל"ארץ טובה ורחבה".

ל. וכאמור לעיל, שאין זה רק סיפור בתורה אודות ענין שאירע ימים אחדים לאחרי מ"ת, ענין שהוא "למפרע"¹⁷², אלא יש בזה הוראה על כל הדורות כולם, שהתורה קשורה עם ענין של גלות:

כשם שהוא בעצמו צריך ללכת ולצאת מעצמו, מהישות שלו, השכל וההנחות והרצונות שלו, ורק אז ביכלתו ללמוד תורה ולכוון לאמיתתה של תורה — כך גם בלימוד עם יהודי נוסף, הנה לכל לראש ובעיקר צ"ל נוגע לו, שעל ידו יגיע ליהודי הנ"ל "אמת הוי" — תורת אמת, ללא פשרות, וללא דילול ("פארוואסערונג").

ועאכו"כ שלא להיות "מגלה פנים בתורה שלא כהלכה"⁹⁹ רח"ל — לומר "הישג דתי" על דבר שהוא לא רק היפך ההלכה, אלא הוא דבר שפוגע רח"ל בעצם קיום שלימות עם ישראל, שלימות תורת ישראל, ושלימות ארץ ישראל!

לא. כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בארוכה אודות "מיהו יהודי" וכו'. וסיים, שאין ענין לדבר בגנותן של ישראל, ודי מה שכבר דובר, ואולי גם בזה היו יכולים לקצר; אלא שענין זה בא בהמשך ובשייכות להאמור לעיל בנוגע ליום הגאולה:

ישנם הטוענים, שלא רואים אפשרות בדרך הטבע כיצד יגיעו סוכ"ס לתיקון חוק מיהו יהודי, אע"פ שמעמיד בסכנה לא רק שלימות העם, אלא קיום עם ישראל, קיום ארץ ישראל וקיום תורת ישראל, היל"ת. וכיון שבדרך הטבע לא יכולים לפעול בזה — מהו הצורך לבזבז על זה זמן ובריאות כו'; מוטב לעסוק בענינים שבהם יכולים להצליח!

171) ראה שם ר"פ במדבר.
172) ראה כש"ט בהוספות ס"ק. וש"נ.

169) שם יא, יב.
170) ראה יל"ש בהעלותך רמז תשכט.

אך על זה בא הלימוד מי"ב-י"ג תמוז — כמדובר לעיל וביום השבת בארוכה¹⁷³:

היתה אז ממשלה ששלטה על מאה ושמונים מליון גויים, שבטבעם הם שונאי ישראל, כמובא בפירוש רש"י¹⁷⁴: "הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב", והממשלה קבעה חוק שאסור להרביץ תורה כו', באמרה שזה נוגע לה בעצם הקיום, ואם לא, הרי הוא "קונטר-רבולוציונר"!

ואעפ"כ, נמצא יהודי, אחד ויחיד, שנעמד בתוקף של מס"נ — כאמור לעיל (ס"ד) מהשיחה דתש"ה, שמס"נ פירושה "אזוי און ניט אַנדערש" (כך ולא אחרת), ו"כך" ("אזוי") פירושו כפי שנאמר בשו"ע, וכיון שבשו"ע נאמר שצריך להרביץ תורה, הרי הוא מרביץ תורה, וכך עשה בפועל!

ענין זה אינו מצד שכל והסברה, אלא מצד מס"נ; כיון שכך נאמר בתורה, הרי זה כך ולא אחרת! ועם מס"נ — אי אפשר להתווכח!

וכאשר שאלו אותו: היתכן! כיצד יוכל לפעול זאת? — ואדרבה: הוא מעמיד בסכנה שאר עניני עבודתו, אם זה בנוגע למקוואות או בנוגע לשוחטים וכל עניני יהדות, שהרי אם לא הוא — מי יעמוד בראש לדאוג לכך; וכל זה הוא בסכנה בשביל הרבצת תורה, בה בשעה שלא רואים מקום בדרך הטבע שלאחרי שנים אחדות יהי לזה קיום — הי' המענה על זה, שיהודי צריך לעשות את שלו; אם יצליח בכך — אשריו ואשרי חלקו; ואם רח"ל לא יצליח בכך — הרי הוא קיים את התכלית שבשבילה בראו הקב"ה: "אני נבראתי לשמש את קוניי"¹⁷⁵.

ובפרט זה יש הוראה נוספת:

המאסר הי' בשנת תרפ"ז, ומאז עברו קרוב לחמישים שנה, כמחצית המאה. ובכן: מאותם פירות שבעל הגאולה זרע ע"י ה"חדרים" בפינה נדחת במקום סתר או במקום גלוי וכו' — פוגשים עתה ילדים וילדות שנולדו לפני חמש עשרה שנים, שלא ראו מאורות מימיהם, מעולם לא ראו "חדר" או "ישיבה", ומעולם לא ראו ספר-תורה, אבל מצד זה שהוריהם או זקניהם היו בין אלו שלמדו ב"חדרים" המחתרתיים שיסד בעל הגאולה מבלי להתחשב בחשבונות כלל, יצאו משם יראים ושלמים בתכלית, שמקפידים אפילו דקדוק קל של דברי סופרים!

והרי אפילו אם הי' מדובר אודות הצלת ילד אחד ויחיד, הנה גם

(175) משנה וברייתא — קידושין בסופה.

(173)

(174) וישלח לג, ד.

"המקיים נפש אחת מישראל כו' כאילו קיים עולם מלא"⁶⁶, ועאכו"כ שכאן מדובר אודות עשרות, מאות, אלפים ועשרות אלפים!

ובכן: אז דובר אודות עמידה נגד ממשלה שתחת מרותה היו מאה ושמונים מליון אזרחים; ואילו עתה מדובר אודות הצורך לעמוד נגד שלש-ארבע יהודים, שנסתמאו עיניהם רח"ל עד שאינם בגדר שיוכלו להתווכח עמהם בשכל והסברה כו'.

ויה"ר שכשם שאז ראו את הענין ד"פועל ישועות בקרב הארץ"¹⁷⁶, שנוסף לכך ש"בשעתא חדא וברגעא חדא"¹⁷⁷ ניצח כו', רואים עתה את ה"פירות": בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות עד לדקדוק קל של דברי סופרים,

— וחלק מהם הם אלו שעורכים מלחמה עם אותם שלש-ארבע בנוגע לענין של גיור כהלכה! ... —

הנה בקרוב ממש יהי' כן גם עתה — ש"דבר אלקינו יקום לעולם"¹⁷⁸, ולא "בגלגול אחר", ולא לאחרי זמן, שכן, כדי שמשיח יוכל לבוא תיכף ומיד, יש צורך בנצחון של "דבר הוי' זו הלכה"¹⁷⁹ למטה מעשרה טפחים ובפועל ממש.

וכאשר תהי' ההנהגה באופן ד"היום אם בקולו תשמעו"⁶⁵ — אזי "אתי מר .. היום"⁶⁶,

ואז ילמדו תורה ויקיימו מצוות ללא שוחד וללא פניות, "ולא יצטרכו עמך בית ישראל לפרנסה זה לזה ולא לעם אחר"¹⁸⁰, כיון שכולם יראו את האמת הטהורה שהקב"ה הוא ה"זן ומפרנס לכל", "בבני חיי ומזוני רוויחיי", וגם בכבוד אמיתי, ולא ה"כבוד" שמוליך לקצה השני, בבזיון שאין בזיון למטה הימנו רח"ל,

וכל זה יהי' בדרכי שלום ובדרכי תורה, ובקרוב ממש,

ועינינו תחזינה בשוב הוי' ציון¹⁸¹, בכיאת משיח צדקנו, בקרוב

ממש.

* * *

(180) סדר עבודה דיוהכ"פ (מתענית כד,

סע"ב).

(181) ע"פ ישעי' נב, ח.

(176) תהלים עד, יב.

(177) לשון זוהר — ח"א קט, סע"א.

(178) ישעי' מ, ח.

(179) שבת קלח, ב.

הוספה

א

בי"ה, שלישי במנחם היתשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
יושב על מדין מנהל עדתו במישרין
מוה' רחמים חי חויתה הכהן שליט"א.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מצום הרביעי בשתא זו צום נדחה, ויהי רצון אשר
כיון דאידיחי אידחי, ובקרוב ממש יבטלו ימי צום אלו ויהפכו לששון ולשמחה
בביאת משיח צדקנו בעגלא דידן,

בו מזכיר ע"ד מצב בריאותו. ובעת רצון אזכירו על הציון הקי' של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל. וכן את בתו שתליט"א,

והרי כ"ק מו"ח אדמו"ר בתוככי כל נשיאי ישראל רועי ישראל, מה
בחיים חיותו בעלמא דין עומד ומשמש אף בעלותו השמימה אינו עוזב צאן
מרעיתו ומעורר ר"ר עליהם בכל המצטרך להם מנפש ועד בשר,

ובפרט על אלו אשר השגחה העליונה זיכתה אותם בהשפעה בסביבתם,
הרי כל הטבה ואפילו בעניניהם הפרטים, הי"ז מוכפלת כ"פ ככה על המושפעים
אנשי קהלתו. וזכות הרבים מסייעתם. ויהי רצון שיבשר טוב בהאמור.

בכבוד וברכה רבה בגשמיות וברוחניות
המחכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

א

מצילום האגרת.

מוה' רחמים חי חויתה הכהן: כפר ברכי'. מלפנים — רב ראשי באי ג'רבא (טוניס).
מצום הרביעי .. יבטלו .. ויהפכו לששון ולשמחה: ראה ירמ"י לא, יב. זכרי' ת, יט. רמב"ם
הלי' תעניות בסופן.

כיון דאידיחי אידחי: ראה מגילה ה, ריש ע"ב.
רועי ישראל .. אינו עוזב צאן מרעיתו: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א אגרת עב (ע' קמא
— נעתק באג"ק ח"ג אגרת תקנח). ובכ"מ.
מה .. עומד ומשמש אף כו': ראה סוטה יג, סע"ב.
מנפש ועד בשר: לשון הכתוב — ישעי' יר"ד, יח.

ב

ב"ה, ימי הגאולה, תשמ"א
ברוקלין

אל הנהלת "גן ישראל"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח הברכה שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח למחנות גן ישראל
בקשר עם פתיחתן שנה זו.

מזכיר

* * *

ב"ה, ימי הגאולה, יב"ג תמוז
שנת הקהל, ה'תשמ"א.
ברוקלין, נ.י.

ל"גן ישראל"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

תהא פתיחת "גן ישראל" וכל משך שהותם בו בהצלחה בכל,
ובפרט שהשנה שנת הקהל את האנשים והנשים והטף גוי לעשות את כל
דברי התורה הזאת,
ובגנים בפרט — הדגשת תורה תפלה צדקה,
והשם עוזר,

גן ישראל: כפשוטו (עושה פירות המתאימים לישראל) וכמשמעו — גינוני (ע"י הפירות
עושים דירה וקבע לישראל — וראה ד"ה באתי לגני (הישי"ת) לבעל הגאולה).
הקהל .. הזאת: וילך לא, יב.
ובגנים .. תורה תפלה צדקה: דאפשרי בכל יום מתחיל מיום הפתיחה.
והשם עוזר: יומא לח, סעי"ב. ראה ד"ה ה' לי בעוזרי (ד"י"ב תמוז תרפ"ז).

ב

ל"גן ישראל": ראה גם אג"ק חל"ג אגרת יב'תקמח (תשל"ח), ובהנסמן בהערות שם.
גן .. גינוני: ראה שהש"ר פ"ה, א (עה"פ "באתי לגני"). וש"נ.
ד"ה באתי לגני (הישי"ת): סה"מ הישי"ת ע' 111 ואילך.
ד"ה ה' לי בעוזרי (ד"י"ב תמוז תרפ"ז): סה"מ תרפ"ז ע' רא ואילך.

ועי"ז גם ממהירים קיום היעוד: השם אלקים צבאות השיבנו האר פניך
ונושעה,

בגאולה הכללית האמתית והשלימה עיי משיח צדקנו.

בברכת חג הגאולה

מנחם שניאורסאהן

השם . . ונושעה: תהלים פ, כ.

האר פניך: ובפרט (מדה כנגד מדה) עיי גילוי והפצת מאור שבתורה זוהי פנימיות התורה (קה"ע בירושי חגיגה פ"א הי"ז), הפצת המעינות חוצה. ראה אגה"ק להבעש"ט (כתר ש"ט הוצאת קה"ת).

גאולה . . צדקנו: ובפרט עיי תורה וצדקה כמשי"י (ישעי א, כז): ציון במשפט תפדה ושבי בצדקה, ועיי התפלה על הגאולה.

תהלים 9: הקאפיטל שהתחילו לומר בי"א ניסן שנה זו, ע"פ המנהג המקובל מהבעש"ט לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו — ראה סה"מ י"א ניסן בתחלתו. וש"נ (מדה כנגד מדה): סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

(כתר ש"ט הוצאת קה"ת): בתחלתו.

ועיי התפלה על הגאולה: ראה לקר"ש חי"ג ס"ע 282 ואילך. חכ"ט ס"ע 274. ח"ל ע' 182 ואילך. וש"נ.

לעילוי נשמת

הילדה חיילת ב"צבאות השם"

חנה ע"ה

בת – יבדלחט"א – יוסף יצחק הלוי שיחיו

נפטרה כ"ב תמוז ה'תשי"ע

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות הוריי

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת בלה

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

וינפלד